

СПІВРОБІТНИЦТВО СЕРБІЇ З КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ (70–80-ті роки ХХ століття)

На початку 70-х років минулого століття при активній підтримці ООН і, особливо її складової ЮНЕСКО, суттєво розширилися та урізноманітнилися культурні зв'язки на регіональному і міждержавному рівнях.

Цьому в значній мірі сприяла плідна робота ЮНЕСКО, яка впродовж 70-х років ХХ століття на міжнародному рівні втілювала у життя триєдине завдання, а саме:

- захист автохтонних культурних цінностей;
- прогрес і демократизацію культурного життя;
- інтенсифікацію двосторонніх (розумій міждержавних – М.М.) форм культурної співпраці.

З цією метою розроблялися перспективні комплексні плани культурних заходів з врахуванням особливостей країн різних регіонів. Зокрема, у березні 1972 р. в рамках ЮНЕСКО було конкретизовано план культурного розвитку під назвою «Латиноамериканська культурна перспектива». Його метою було поглиблення й урізноманітнення культурної співпраці як між латиноамериканськими країнами, так і державами інших континентів. У цьому плані виключно важливе значення мала Міжнародна конференція з питань культурної політики країн Латинської Америки, яка відбулася 10 січня 1978 р. в м.Богота [1]. На конференції були розглянуті питання культурних процесів, які відбувалися в світі, а також їх вплив на міждержавні та міжнародні відносини в цілому. Зокрема, у вступному слові Генеральний директор ЮНЕСКО М.Мбоа відзначив, що культура не може стояти осторонь політичних подій, які охопило людство на початку 70-х років. Для них зрозумілим є те, – підкреслив М.Мбоа, – що досягнути співпраці на глобальному рівні не можливо без активної участі в ній культурних інституцій різних країн [2].

Отже, на рівні міжнародних організацій культурне співробітництво розглядалося як складова частина загальноглобалізаційних процесів, які розпочиналися саме у досліджуваній період.

Аналіз стану культурних зв'язків дає підставу стверджувати, що Сербія мала досить плідні стосунки з країнами Латинської Америки у музично-сценічному мистецтві. Уже в 1974 р. колектив Белградської філармонії дав концерти в Мексиці і Кубі, а фольклорні ансамблі Сербії взяли участь у міжнародному фестивалі «Сервантіно» в Мексиці (1975 р.) [3].

Слід відзначити, що музичні колективи Сербії та латиноамериканських країн приймали активну участь в культурних міроприємствах, які проводилися у рамках ВЕМІСb та ВІТЕФу. Зокрема, у середині 70-х років в м.Белграді дали концерти колектив Національного балету Куби, а також відомий мексиканський піаніст Фредерик Гаорія.

Не менш активними були культурні обміни у рамках ВІТЕФу. Тільки у 70-х роках гостями Сербії були артисти Університетського театру Мексики, театральної трупи «Viva Vajja» з Бразилії, художній колектив «Rajatabla» з Венесуели, а також артисти Аргентини, Перу та Уругваю. У цей же період в Сербії з концертними програмами перебували молодіжні ансамблі з Бразилії, Уругваю та Аргентини. Вони були активними учасниками Міжнародного конкурсу «Музика у житті молоді», який проходив у м.Белграді [4]. Не менш активною була участь представників латиноамериканських країн на фестивалях мелодрами і пантоміми. Так, у 1975 р. артисти «Teatra de tímo» з Аргентини демонстрували свою майстерність на Міжнародному фестивалі з названого жанру, що проходив у м.Земун [5]. На ньому були присутні також колективи та персональні виконавці з Уругваю, Коста-Ріки, Венесуели та деяких інших країн. Для колективів і особистих виконавців був притаманний репрезентативно-самобутній музичний та виконавський характер, що сприяло ознайомленню сербського глядача із станом й досягненнями культури різних регіонів Латиноамериканського континенту.

Незважаючи на те, що в досліджуваній період особливих зв'язків у галузі культури на міжнародному рівні не існувало, окремі організації приймали безпосередню участь у популяризації культурних надбань різних народів. Так, завдяки активній діяльності «Югоконцерту», були встановлені творчі контакти з відповідними агенціями Мексики та Болівії. На запрошення «Югоконцерту» в Сербії у 1980 р. гостували художні колективи з Куби, Мексики, Панами. Вони дали концерти у містах Ніш, Крагуєвац, Трстеник, Шабац та інших.

Однією з поширених форм культурних зв'язків були обопільні виставки. Так, у період з 23 січня до 15 березня 1981 р. в Народному музеї м.Белграда демонструвалася виставка «Kolumbijsko zlato» («Колумбійське золото»). До експозиції увійшло біля 300 предметів із золота і більше 50 керамічних виробів доколумбійського періоду [6]. У цьому ж році сербські графіки та фотографи провели виставки своїх творів під загальною назвою «Сербська фотографія ХІХ ст.» [7]. Експозиція складалася із 60 фотографій 20 найбільш відомих фотографів Сербії минулого століття і отримала високу оцінку у відвідувачів. Позитивно була оцінена експозиція працівників Союзу книголюбів Югославії кубинською громадськістю у квітні 1981 р. в ході якої було підписано договір про двостороннє співробітництво терміном на два роки [8].

Одночасно практикувалися взамовиставки тематичного змісту. Так, упродовж 70-х років ХХ століття у Сербії відбулася демонстрація етнографічних матеріалів Мексики «Культури ацтеків», а також місцевих культурних надбань амазонської території Венесуели. До речі, етнографічні матеріали Мексики були передані Етнографічному музею м.Белграда.

Важливе значення для урізноманітнення форм співпраці в галузі культури мала Перша конференція міністрів освіти і культури країн, що розвиваються. Вона проходила з 24-го по 28 вересня 1983 р. в м.Пномпень [9]. У присутності делегацій 75 країн і 20 міжнародних організацій були обговорені актуальні питання розвитку культурного співробітництва, розроблена стратегія взаємообміну. На конференції була підтверджена роль культурного фактору в розвитку міждержавних та міжнародних

стосунків. Учасники конференції прийняли підсумкові документи – Декларацію і Програму акцій, які стали основою співробітництва в майбутньому [10]. Названі документи сприяли урізноманітненню форм культурного обміну. Особливо це стосувалося співпраці кінематографів. Сербський кінематограф виступив ініціатором проведення кінофестивалів як документальних, так і художніх за змістом. У досліджуваній період кінофестивалі проходили в Мексиці, Кубі, Болівії, Колумбії. Були продемонстровані такі стрічки як «Кривава байка», «Партизани», «Ужицька республіка» та багато інших [11].

Важливим напрямком співпраці кінематографів була підготовка спільної кінопродукції, а також фестивалів фільмів. Так, в кінці 70-х років на початку 80- років минулого століття на сербському фестивалі документальних і короткометражних фільмів демонструвалися здобутки кінематографів Аргентини, Болівії, Куби, Бразилії, Мексики. Кінофільми Бразилії, Аргентини, Венесуели, виконані на дитячу тематику, були відзначені призовими місцями, грошовими преміями за постановку проблеми, виконавську майстерність і техніку виконання [12].

Досить активно була співпраця бібліотек, зокрема Народної бібліотеки Сербії та Університетської бібліотеки «Светозара Марковича» з центральними бібліотеками Аргентини, Бразилії, Куби і Мексики. Університетська бібліотека активно використовувала таку форму співпраці як обмін публікаціями, виданнями, а також стажування кадрів. Крім цього, Народна бібліотека стала постійним учасником Міжнародних симпозіумів книги, що дозволило бути обізнаним у справі тематики світових видань.

Важливою складовою культурної співпраці були зв'язки Сербії з країнами Латинської Америки в області охорони пам'яток і культурної спадщини, а також музеїв. Так, у досліджуваній період налагодилися тісні зв'язки Белградського етнографічного музею з Антропологічним музеєм Мексики. Завдяки спільним зусиллям у 1982 р. було організовано виставку під девізом «Народне мистецтво Сербії» [13].

Починаючи з 80-х років Сербія досить активно співпрацювала з країнами Латинської Америки на рівні радіо і телебачення. Цьому в значній мірі сприяло те, що більшість латиноамериканських країн і Сербія, як складова СФРЮ, були членами Пула радіоагентств, який успішно діяв з 1980 р. [14]. У його рамках Сербія отримала можливість при допомозі супутникового зв'язку обмінюватися телевізійною та звуковою інформацією. У цьому плані особливо активно працювало UL CRA – об'єднання країн Латинської Америки, яке акумулює радіо і телевізійну інформацію та приймає постійну участь в її обміні. Країни названого об'єднання, серед яких Венесуела, Панама, Мексика, Куба, взяли участь у першому телефестивалі на тему «Телебачення на службі освіти» [15]. У ході телефестивалю демонструвалися національні успіхи в драматургії, музиці, фольклорі та документалістиці.

Важливу роль у налагодженні культурних зв'язків Сербії з країнами Латинської Америки відігравав Пул газетних агентств. Як Сербія, так і більшість латиноамериканських країн виступали за зміну інформаційного порядку у світі. Зокрема, саме у досліджуваній період, було розроблено Діючу програму для країн, що розвиваються, стосовно поглиблення інформаційної співпраці і використання нових форм [16].

Таким чином, викладений у статті матеріал свідчить про те, що найбільш активно співпрацювала Сербія з країнами Латинської Америки в галузі музично-сценічного мистецтва, проведенні фестивалів, організації тематичних виставок, обміні та підготовці кінопродукції, а також спільних заходах щодо зміни інформаційного порядку у світі.

1. Saradnja SR Srbija sa zemljama u razvoju u oblasti kulture. – Beograd, 1982. – S.60.
2. Ibid.
3. Ibid. – S.37.
4. Ibid. – S.38.
5. Ibid.
6. Prosvetno-kulturna saradnja sa zemljama u razvoju u periodu april-juni 1981 g. // Naučno-kulturni bilten. br.71. – Beograd, 1981. – S.13.

7. Ibid. – Naučno-kulturni bilten, br.72, – – Beograd, 1981. – S.7.
8. Ibid. – S.51.
9. Bilten saveznog zavoda za međunarodnu naučnu, prosvetno-kulturnu i tehničku saradnju, br.87. – – Beograd, 1983. – S.5.
10. Ibid.
11. Saradnja SR Srbija sa zemljama u razvoju u oblasti kulture. – Beograd, 1982. – S.44.
12. Ibid. – S.47.
13. Ibid. – S.55.
14. Бергант Б. Сотрудничество радиовещательных организаций неприсоединившихся стран // Международная политика. – №906. – Белград, 1988. – С.20.
15. Дахович В. Первый телефестиваль неприсоединившихся стран // Международная политика. – №708. – Белград, 1979. – С.7.
16. Бакогевич А. Третья Генеральная конференция ПУЛА газетных агентств неприсоединившихся стран // Международная политика. – №784. – Белград, 1982. – С.8.